

PROTOKÓŁ
z publicznej prezentacji założeń projektu
z dnia 21 stycznia 2016 r.

W dniu 21 stycznia o godz. 12:00 w siedzibie Biblioteki Narodowej przy al. Niepodległości 213 w Warszawie odbyła się prezentacja założeń projektu „Patrimonium – digitalizacja i udostępnienie polskiego dziedzictwa narodowego ze zbiorów Biblioteki Narodowej oraz Biblioteki Jagiellońskiej” przygotowywanego w związku z konkursem na dofinansowanie projektów w ramach poddziałania 2.3.2 „Cyfrowe udostępnienie zasobów kultury” Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa.

Informacja o publicznej prezentacji założeń projektu „Patrimonium – digitalizacja i udostępnienie polskiego dziedzictwa narodowego ze zbiorów Biblioteki Narodowej oraz Biblioteki Jagiellońskiej” została zamieszczona na stronie BIP Biblioteki Narodowej 5 stycznia 2016 roku w zakładce ogłoszenia <http://bn.org.pl/bip/ogloszenia>, oraz na stronie internetowej CPPC. Osoby zainteresowane wzięciem udziału w prezentacji zostały poproszone o przesłanie zgłoszenia na adres: s.wronkowska@bn.org.pl

W prezentacji uczestniczyli:

- Urszula Horoszko, Kierownik Zakładu Zbiorów Cyfrowych, Biblioteka Narodowa
- Krzysztof Frankowicz, Wicedyrektor ds. Zbiorów, Biblioteka Jagiellońska
- Dariusz Paradowski, Zakład Technologii Informatycznych, Biblioteka Narodowa
- Tomasz Gruszkowski, współpracownik Zakładu Zbiorów Cyfrowych, Biblioteka Narodowa
- Lukasz Kozak, współpracownik Zakładu Zbiorów Cyfrowych, Biblioteka Narodowa
- Protokolant: Piotr Sobociński, współpracownik Zakładu Zbiorów Cyfrowych, Biblioteka Narodowa

Przebieg spotkania:

1. Prezentację otworzyła Urszula Horoszko przedstawiając temat spotkania i pokrótce prezentując cel projektu „Patrimonium – digitalizacja i udostępnienie polskiego dziedzictwa narodowego ze zbiorów Biblioteki Narodowej oraz Biblioteki Jagiellońskiej” (Patrimonium) oraz Cyfrową Bibliotekę Narodową Polona. Podała również informację, że przebieg prezentacji i całego spotkania będzie utrwalany za pomocą urządzeń rejestrujących dźwięk. Urszula Horoszko przedstawiła wszystkich prelegentów. Omówiła główne założenia projektu, wyjaśniła, że dzięki konsorcjum Biblioteki Narodowej (BN) i Biblioteki Jagiellońskiej (BJ) powstał plan zdigitalizowania zbiorów obu instytucji należących do Narodowego Zasobu Bibliotecznego i domeny publicznej oraz ich udostępnienia za pośrednictwem Cyfrowej Biblioteki Narodowej Polona. Plan obejmuje milion obiektów kultury: starodruków, rękopisów, obiektów kartograficznych i ikonograficznych, druków ulotnych, czasopism i książek oraz muzykaliów. Plan dotyczy okresu od 1 lipca 2016 roku do 30 czerwca 2019 roku. Łączny koszt przedsięwzięcia to 99,9 mln zł. Następnie omawiając przygotowania do złożenia projektu Urszula Horoszko zaznaczyła, że zrobiono rozpoznanie i diagnozę potrzeb w odniesieniu do pożądaných kategorii zasobów oraz funkcjonalności portalu dostępowego, a następnie szczegółowo omówiła przeprowadzone badanie. Ankieta stworzona w tym celu była skierowana do trzech grup docelowych. Pierwszą stanowili użytkownicy indywidualni: uczniowie, studenci, nauczyciele, naukowcy i pracownicy instytucji naukowych, pracownicy instytucji kultury oraz pozostali czytelnicy bibliotek i hobbyści, drugą instytucje: szkoły,

biblioteki, organizacje pozarządowe, pozostałe instytucje kultury, a trzecią przedsiębiorcy: wydawnictwa, branża kreatywna i kulturalna.

Urszula Horoszko przedstawiła listę kategorii obiektów, które w wyniku ankiety zostały wytypowane jako najbardziej pożądane, czyli w kolejności: książki wydane w wiekach XIX – XXI, czasopisma i gazety oraz fotografie. W dalszej kolejności pojawiły się pozostałe typy: starodruki, grafiki i rysunki, mapy i atlasy, rękopisy, pocztówki, ulotki, afisze, plakaty i nuty.

Urszula Horoszko przedstawiła pożądane przez uczestników ankiety funkcjonalności, wśród których znalazła się możliwość pobierania zbiorów w różnych formatach, rozpoznawanie tekstu i wyszukiwanie w treści wszystkich drukowanych materiałów, nawigacja według rozdziałów w książkach i czasopismach oraz możliwość pobierania plików bez konieczności logowania.

Urszula Horoszko zapowiedziała, że więcej o digitalizacji obiektów powie w dalszej części prezentacji Tomasz Gruszkowski i przedstawiła liczbę obiektów, które mają być poddane procesowi digitalizacji i udostępnione w portalu polona.pl. Projekt Patrimonium zakłada zdigitalizowanie miliona obiektów: w szczególności książek z XIX i XX wieku, czasopism i druków ulotnych. Urszula Horoszko zaznaczyła, że zbiory digitalizowane w ramach Projektu pochodzą z Narodowego Zasobu Bibliotecznego i posiadają wyjątkową wartość i znaczenie dla polskiej kultury i dziedzictwa narodowego, więc istotne jest, żeby ten zasób służył jak największej liczbie użytkowników. Dodatkowo wszystkie te obiekty należą do domeny publicznej, dzięki czemu będzie można korzystać z nich na różne sposoby, używać ich do celów zarówno naukowych jak i komercyjnych. Z tego względu BN i BJ planują przeprowadzenie w ramach Projektu szeregu działań promocyjnych, dzięki którym będzie można dotrzeć do jak największego grona użytkowników, w tym również do tych, którzy o Polsce jeszcze nie wiedzą.

Urszula Horoszko omówiła dalszy przebieg prezentacji, który podzielony został na kolejne etapy procesu digitalizacji: poczynając od osoby, która pobiera obiekt fizyczny z magazynu aż do osoby, która publikuje wersję cyfrową danego obiektu w Bibliotece Cyfrowej Polona. Zapowiedziała, że kolejne etapy ścieżki digitalizacji przybliżą pozostali uczestnicy prezentacji: Tomasz Gruszkowski opowie o założeniach i przebiegu procesu digitalizacji, Dariusz Paradowski o rozwoju repozytorium i na koniec Łukasz Kozak opowie o funkcjonalnościach oraz działaniach promocyjnych planowanych w ramach Projektu. Następnie zostanie omówiony harmonogram zamówień publicznych a na koniec będzie czas na pytania i odpowiedzi.

2. Tomasz Gruszkowski zaznaczył, że zadaniem bibliotekarza jest zarówno udostępnianie zbiorów użytkownikom jak i ich ochrona, ponieważ zbiory są narażone na ryzyko np. podczas korzystania z książek przez użytkowników, podczas transportu z magazynu, podczas procesu digitalizacyjnego oraz podczas pozostałych etapów procesu. Poinformował, że celem procesu digitalizacyjnego jest sprawienie, aby dana książka, czasopismo czy pocztówka były bezpieczne, wolne od ryzyka, chronione przed negatywnym wpływem światła, co jest szczególnie istotne w przypadku rękopisów, starodruków, zbiorów kartograficznych i ikonograficznych. Powiedział, że celem digitalizacji jest doprowadzenie do tego, aby kopia cyfrowa była jak najlepszej jakości i stanowiła zabezpieczenie dla obiektów materialnych.

Tomasz Gruszkowski wyjaśnił, że milion obiektów według obliczeń oznacza ponad 40 mln skanów i każdy z nich jest inny, dwa skany mapy ściennej będą się różnić od dwóch skanów pocztówki objętością. Ważne jest, aby wierność cyfrowych kopii obu obiektów była ta sama. Tomasz Gruszkowski przedstawił listę sprzętu, który zarówno BN jak i BJ planują zakupić oprócz obecnie posiadanych skanerów i wyposażenia pracowni fotograficznych i dodał, że

będzie to związane z zamówieniami publicznymi. Poinformował, że połowa starodruków, czyli 10 tys., zostanie zdigitalizowana z mikrofilmów przez firmy zewnętrzne.

3. Dariusz Paradowski poinformował, że repozytorium cyfrowe Biblioteki Narodowej funkcjonuje od wielu lat i podlega ciągłej ewolucji wynikającej z nowych doświadczeń i przy tak dużym projekcie jak Patrimonium potrzebne będą dalsze zmiany, z których najważniejszą jest zmiana architektury systemu i musi być to zmiana znacząca. Temu służyć ma zmiana architektury na zorientowaną usługowo, po to aby uzyskać lepsze skalowanie związane z woluminem danych w tym Projekcie i łatwiejsze jego utrzymanie. Katalog ustandaryzowanych usług umożliwi ich wymianę i multiplikowanie w łatwiejszy sposób oraz umożliwi zwiększenie wydajności systemu. Przez 11 lat funkcjonalności uległy optymalizacji, dlatego nie będzie potrzebna większa ich zmiana, ale istniejące funkcjonalności będą rozwijane i modyfikowane.

Dariusz Paradowski w ramach omawiania zmiany architektury przedstawił trzy główne grupy usług: metadanych, zawartości cyfrowej i archiwizacji. Grupa serwisów metadanych będzie zajmować się obsługą procesów pozyskiwania, edycji, przechowywania i udostępniania wszelkich rodzajów metadanych. Będą też zapewnione trwałe identyfikatory aby do obiektów można się było odnosić niezależnie od przyszłych zmian w repozytorium. Grupa serwisów zawartości cyfrowej będzie służyła procesom pozyskiwania, przetwarzania, przechowywania i udostępniania zawartości obiektów cyfrowych. W przypadku plików źródłowych będzie to przechowywanie buforowe online. Wszystkie rodzaje plików źródłowych będą trafiać do serwisu zawartości cyfrowej, który będzie scalał metadane i pliki zawartości cyfrowej obiektów w paczki archiwalne i przekazywał do serwisu archiwizacji który zajmował się będzie ich przechowywaniem długoterminowym. Sposób udostępniania plików źródłowych, który można określić jako „na życzenie” w założeniu ma nie przekraczać 24 godzin między zamówieniem a udostępnieniem online.

Dariusz Paradowski zwrócił uwagę na to, aby wszystkie standardy przechowywania były otwarte i żeby nie było przeszkód w dotarciu do zasobów bez względu na system, rodzaj urządzenia i oprogramowania. Serwisy usługowe będą obsługiwały procesy w repozytorium np. serwis workflow, konwertery zawartości, konwertery metadanych, wypożyczalnię i serwis semantyczny.

Dariusz Paradowski zakończył wypowiedź mówiąc o istniejącej infrastrukturze repozytorium, która w ramach projektu Patrimonium zostanie wyposażona w ekonomiczniejsze napędy najnowszego standardu LTO7 oraz trwalsze taśmy LTO7 co będzie służyło lepszemu zabezpieczeniu danych. W celu ułatwienia współpracy i przesyłania danych pomiędzy BN i BJ zostanie uruchomione łącze dedykowane.

4. Łukasz Kozak wyjaśnił, że potrzeby nowych funkcjonalności wynikają z analizy wyników ankiety, w której użytkownicy wybrali z zestawu propozycji te ich zdaniem najistotniejsze oraz ze zmian w oprogramowaniu Repozytorium. Omówił nowe funkcjonalności: nawigację według zawartości obiektów, czyli implementację aktywnego spisu treści, poddawanie wybranych przez użytkowników książek redakcji przez obróbkę OCR i udostępnianie ich w formatach mobilnych, udostępnianie plików w formacie tiff, możliwość pobierania plików bez konieczności logowania, aktywne metadane obiektów, wykorzystanie istniejących powiązań z VIAF i Wikidata umożliwiające utworzenie narzędzia służącego do szerszej publikacji danych i odwołań. Łukasz Kozak podkreślił, że wyraźne będzie oznaczenie licencji, tak aby użytkownicy nie mieli wątpliwości, że dany obiekt należy do domeny publicznej i można go dowolnie przetwarzać. Wszystkie działania i bieżące potrzeby będą monitorowane. Specjalnie zabezpieczony budżet pozwoli na wprowadzanie

nieprzewidywanych obecnie funkcjonalności i sfinansowanie zmian związanych z rozrastaniem się zbiorów i modernizacją technologiczną w ciągu najbliższych trzech lat.

Następnie Łukasz Kozak przeszedł do omówienia działań promocyjnych i zaznaczył, że w ramach Patrimonium powstaje jedna z największych bibliotek cyfrowych w sieci, dlatego ważne będzie umożliwienie wygodnego poruszania się po ogromnych zasobach dwóch połączonych bibliotek. Istniejącą infrastrukturę promocji biblioteki cyfrowej Polona Łukasz Kozak określił jako bardzo dobrą i zapewnił, że w jej ramach zaplanowano szereg działań promocyjnych. Wśród nich wymienił wydarzenia adresowane zarówno do szerokiego grona odbiorców jak i do specjalistów: konferencje prasowe i naukowe na otwarcie i zakończenie projektu oraz wydarzenie zorganizowane pod szerokim patronatem i oparte na pokazie rękopisów „Bogurodzicy”, połączone z wykonaniem pieśni dla szerokiej publiczności, sporządzeniem nagrania i jego dystrybucją wraz z rozbudowaną akcją informacyjną. Jako najważniejszy aspekt promocji Polony podkreślona została promocja online i znaczenie mediów społecznościowych napędzających dyfuzję informacji w internecie. Wymienione zostały inne możliwości promocyjne: strony powiązane z Poloną, które są przeglądami domeny publicznej, animacje, gify, szersze informacje merytoryczne, nowa strona społecznościowa poświęcona tylko materiałom prasowym, istniejący już blog Polony promujący digitalizowane materiały oraz dwa nowe blogi: jeden prezentujący działania konserwatorskie i digitalizacyjne, omawiający zagadnienia prawne i wyjaśniający funkcje domeny publicznej oraz drugi, prezentujący teksty na temat najstarszych zbiorów – rękopisów, starodruków i inkunabułów. W działaniach promocyjnych znajdzie się wejście na kolejne media społecznościowe: Twitter, który będzie integrował informacje dotyczące projektu i uzupełniał akcje na Facebooku oraz Instagram, który będzie pełnił funkcję dokumentacyjną ilustrując wprowadzanie do Polony kolejnych obiektów.

Łukasz Kozak zwrócił uwagę, że wyniki ankiety wskazały potrzebę dotarcia do osób uczących się, dlatego zaplanowane są wykłady otwarte na uczelniach, zachęcające do korzystania z Polony zarówno studentów jak i doktorantów oraz kadrę naukową, co z kolei sprawi że utworzy się baza dydaktyczna osób świadomych istnienia Polony i narzędzi umożliwiających korzystanie z niej. Działania promocyjne obejmą również produkcję filmów popularyzujących Polonę, które będą opublikowane zarówno online jak i emitowane w darmowych pasmach społecznych w telewizji i kinach. Zaplanowano także stworzenie aplikacji wyszukujących ilustracje w zdigitalizowanych książkach, oraz ułatwiającą przeglądanie prasy i filtrowanie jej zawartości.

5. Urszula Horoszko podziękowała prelegentom za wystąpienie i przedstawiła tabelę zawierającą mierzalne wskaźniki projektu, zasoby informacji sektora publicznego objęte projektem oraz harmonogram zamówień publicznych wraz z kwotą przewidzianą do przenaczenia na poszczególne zamówienia z podziałem na Bibliotekę Narodową i Bibliotekę Jagiellońską. Po odczytaniu wszystkich pozycji harmonogramu Urszula Horoszko zakończyła prezentację i zaproponowała otwarcie dyskusji i zadawanie pytań.

Pytanie 1. Osoba z sali zapytała, czy prezentacja będzie dostępna.

Urszula Horoszko odpowiedziała twierdząco i zaproponowała również przesłanie prezentacji z danymi finalnymi w późniejszym terminie po zakończeniu prac nad wnioskiem projektowym.

Pytanie 2. Jarosław Mochnecki (NASK Instytut Badawczy) zapytał czy ceny są netto czy brutto.

Dyr. Dominik Cieszkowski (BN) poinformował, że wszystkie ceny są cenami brutto.

Pytanie 3. Marzena Zawadzka (Spółka Inpingo) zapowiedziała, że chce zadać trzy pytania. W pierwszym zapytała dlaczego projekt tej skali jest oparty na skanowaniu, ponieważ z wypowiedzi dyrektora Makowskiego sprzed kilku lat wynikało, że wszystkie zbiory BN miały być zeskanowane do roku 2015, więc czy te zamierzenia nie zostały zrealizowane.

Urszula Horoszko poprosiła aby pytania zadawać po kolei.

Dyr. Dominik Cieszkowski wyjaśnił, że w ostatnich latach zaszły poważne zmiany technologiczne i zmiany w przechowywaniu skanów. Skany obecnie wykonywane są w dużo lepszej rozdzielczości, co wiąże się ze zmianą szybkości skanowania. Dodał, że BN chce dostarczyć produkt, który nie tylko będzie dostępny, ale możliwy też do wykorzystania do celów reklamowych, komercyjnych, promocyjnych czyli do tego, do czego domena publiczna jest przeznaczona. Proces konserwatorski, konieczny przed przekazaniem zbiorów do digitalizacji jest powolny i pracochłonny, wiele zbiorów jest poddawane odkwaszaniu papieru. Deklaracje podawane do projektu Europeana zakładały digitalizację tej części zbiorów, która była wówczas zabezpieczona i gotowa do udostępnienia. Projekt umożliwi udostępnienie kolejnego miliona obiektów z BN i BJ, a przy pomocy środków zewnętrznych będzie to możliwe w dużo szybszym tempie niż kilka lat temu.

Urszula Horoszko poprosiła Marzenę Zawadzką o kolejne pytanie, a Tomasz Gruszkowski sprecyzował, że digitalizacja obejmuje zarówno skanowanie, jak i fotografowanie.

Pytanie 4. Marzena Zawadzka zapytała dlaczego BN chce digitalizować wewnętrznie, a nie przy użyciu firm zewnętrznych. Takie projekty jak Patrimonium pomogłyby zdobyć małym firmom doświadczenie, które pomogłyby rozwinąć się w przyszłości.

Dyr. Dominik Cieszkowski wyjaśnił, że głównym celem projektu jest digitalizowanie zbiorów które należą do Narodowego Zbioru Bibliotecznego, co wiąże się z ustawowo określoną ochroną. Te obiekty są pod ochroną od momentu pobrania ich z magazynu aż do ich powrotu i dlatego ze względów bezpieczeństwa BN nie może zgodzić się na powierzenie ich firmom zewnętrznym. Jedynie mikrofilmowe kopie zbiorów będą mogły być digitalizowane przez firmy zewnętrzne – BN umożliwia im zdobywanie doświadczeń w takim zakresie na jaki pozwala ustawa.

Pytanie 5. Marzena Zawadzka nawiązując do wyników ankiety zaprezentowanych na początku i do formatów mobilnych wskazanych przez użytkowników jako pożądane przypomniała, że Łukasz Kozak mówił o publikacji w formacie mobilnym trzech obiektów miesięcznie i poprosiła o wyjaśnienie jak łączą się te dwie informacje. Zwróciła uwagę, że z punktu widzenia branży kreatywnej ważne jest to, w jakich formatach źródłowych BN będzie udostępniać zbiory, oraz czy w planach jest dalsza obróbka zbiorów.

Łukasz Kozak wyjaśnił, że ze względu na koszty i ilość obiektów przeznaczonych do digitalizacji, BN nie planuje dalszej obróbki zbiorów ale jednocześnie publikując swoje zasoby w sieci stwarza szansę firmom na wykorzystanie zbiorów Polony do produkcji komercyjnych e-booków. Zwrócił uwagę, że format pdf z warstwą tekstową, który udostępniany jest w Polonie, jest pożądany przez środowisko naukowe, a duża część zabytkowych zbiorów rękopiśmiennych i starodručných nie kwalifikuje się do procesu OCR.

Pytanie 6. Marek Bąkowski (Hewlett Packard Enterprise) zapytał, czy brane są pod uwagę możliwości wyszukiwania dokumentu nie po spisie treści albo po metadanych ale po kontekście, miniaturze, fragmencie manuskryptu muzycznego.

Lukasz Kozak wskazał, że już jest możliwość wyszukiwania pełnotekstowego w materiałach poddanych OCR oraz tych grafik w tekście, które są oznaczone w paginacji. Dokładniejszemu wyszukiwaniu służyłoby generowanie spisów treści poprzez pracę redaktora wspieraną automatycznym kuratorem, który prezentowałby grafiki kontekstowo. Przy publikowaniu obiektów zawierających grafiki program pobierałby np. 500 słów z tekstu w OCR sąsiadującego z grafiką co pozwalałoby dotrzeć do poszukiwanych obiektów.

Marek Bąkowski uściślił, że chodzi mu o możliwość przeszukiwania pod kątem wzoru graficznego czy elementu zbioru muzycznego, ponieważ takie możliwości technologiczne już istnieją i czy nie warto przy okazji modernizacji systemu wykorzystać również te technologie.

Lukasz Kozak odpowiedział, że takie możliwości są brane pod uwagę, ponieważ filtrowanie zbiorów powstałych pomiędzy XI a XV wiekiem jest możliwe jedynie przy użyciu technik rozpoznawania obrazu. Wskazał, że tagowanie społecznościowe może usprawnić wyszukiwanie zawartości w rękopisach i starodrukach, która nie poddaje się OCR. Lukasz Kozak podziękował za sugestię i zapowiedział, że będą w tym kierunku podejmowane prace.

Dyr. Dominik Cieszkowski podkreślił, że rozwój Polony trwa cały czas. Jest to proces, do którego ciągle są wdrażane zmiany, jak nowa wersja desktopowa i mobilna, nowe funkcjonalności pozwalające publikować w Polonie zbiory innych bibliotek, muzeów, archiwów, a tylko część zmian została umieszczona w projekcie Patrimonium. Funkcjonalności, o których mowa są wynikiem ankiety i jeśli w ciągu najbliższych 2-3 lat użytkownicy zaczną zgłaszać nowe potrzeby takie jak wyszukiwanie przez obraz albo odsłuchiwanie zbiorów muzycznych, to być może takie funkcjonalności również zostaną dodane. Dyrektor Dominik Cieszkowski podkreślił, że projekt Patrimonium jest jednym z etapów rozwoju Polony i nowe funkcjonalności mogą się pojawiać niezależnie od tego projektu.

Lukasz Kozak nawiązując do zbiorów muzycznych powiedział, że ich przeglądanie jest jedną z funkcjonalności, które są ważne dla rozwoju Polony i poprosił obecną na sali pracownicę Biblioteki Narodowej Sonię Wronkowską o przybliżenie procesu OCR zbiorów muzycznych. Sonia Wronkowska (Zakład Zbiorów Muzycznych, BN) poinformowała, że w niektórych ośrodkach na świecie bibliotekarze muzycy i muzykolodzy prowadzą pilotażowe programy uwzględniające OCR materiałów muzycznych. Zaznaczyła, że proces jest łatwiejszy przy zapisach XIX i XX wiecznych ze względu na ustandaryzowany zapis nutowy, ale istnieją również aplikacje rozpoznające zapisy starodruczne. Stosowane jest kodowanie ręczne MEI oparte na języku XML pozwalające również na odczytywanie rękopisów muzycznych. Sonia Wronkowska zapewniła, że BN śledzi nowinki techniczne i będzie starać się je wdrożyć jako nowe funkcjonalności w Polonie.

Pytanie 7. Sławomir Grzywocz (Archidoc SA) jako przedstawiciel firmy outsourcingowej zapytał czy BN nie obawia się, że w określonym w projekcie terminie trzech lat nie zdąży zrealizować digitalizacji założonej ilości obiektów przy pomocy wyłącznie własnych urządzeń digitalizacyjnych.

Dyr. Dominik Cieszkowski wyjaśnił, że przygotowanie wniosku poprzedzone było dogłębną analizą możliwości i wydajności sprzętu posiadanego przez BN oraz tempa prac i zazaczył, że prace digitalizacyjne rozłożone będą na dwie zmiany przez pięć dni w tygodniu. Przypomnił, że przy użyciu posiadanego już sprzętu wykonano w BN 17 milionów skanów już w samym 2015 roku więc zakupiony nowy sprzęt umożliwi zrealizowanie planu Patrimonium przez obie biblioteki.

Pytanie 8. Marcin Werla (PCSS) zapytał czy dobrze rozumie, że w ramach projektu będą skanowane zarówno obiekty nigdy wcześniej nie digitalizowane jak i te, które zeskanowane zostały wcześniej i ze względu na postęp technologiczny będą digitalizowane ponownie.

Dyr. Dominik Cieszkowski potwierdził i dodał, że będą skanowane najcenniejsze zbiory, które na co dzień nie są udostępniane aby dzięki użyciu nowocześniejszego sprzętu można było ukazać je dokładniej wraz ze zdobieniami i strukturą papieru. Zbiory te zostały zdigitalizowane kilka lat temu w pierwszej kolejności aby je zabezpieczyć i od tamtej pory nie opuszczały magazynu więc teraz jest okazja aby zrobić to jeszcze raz w dużo większej rozdzielczości.

Pytanie 9. Marcin Werla zapytał czy wiadomo jaka ilość z tego miliona obiektów zostanie digitalizowana ponownie a jaka będzie skanowana i opublikowana po raz pierwszy.

Łukasz Kozak odpowiedział, że mowa o małym wycinku zbiorów, kilkuset obiektach i podał przykład „Psałterza Floriańskiego”, który został zdigitalizowany w 2006 roku. Podkreślił również wartość i znaczenie tej części zbiorów, która będzie udostępniona ponownie, ale w dużo wyższej jakości.

Dyr. Dominik Cieszkowski dodał, że oprócz projektu Patrimonium w BN będzie w dalszym ciągu obowiązywała normalna ścieżka digitalizacyjna co oznacza, że powtórnie digitalizowane będą również obiekty, w przypadku których okazało się, że istniejące skany są niewystarczające lub Bibliotece udało się pozyskać lepsze egzemplarze, głównie prasy.

Łukasz Kozak dodał, że BN zdobywa nowe licencje na pewne zasoby i zwykłą ścieżką digitalizuje te obiekty, ale nie należą one do domeny publicznej i proces ten zachodzi niezależnie od projektu Patrimonium.

Pytanie 10. Marcin Werla zapytał, jak BN zamierza uniknąć digitalizowania obiektów, które już zostały zdigitalizowane przez inne instytucje kultury.

Dyr. Dominik Cieszkowski wyjaśnił, że obiekty zdigitalizowane przez inne instytucje kultury mogą być digitalizowane również w BN, ponieważ duża część materiałów w domenie publicznej to część zbiorów historycznych, posiadających charakterystyczne znaki proveniencyjne więc dwa takie same obiekty zdigitalizowane w różnych miejscach będą posiadać różną wartość historyczną. W BN jest kilka tysięcy starych druków przechowywanych w więcej niż jednym egzemplarzu, ponieważ poszczególne egzemplarze pochodzą z różnych kolekcji historycznych. Dany tytuł pokazywany jest w kontekście określonej kolekcji historycznej. Istnieje określona ścieżka wymiany informacji pomiędzy BN i BJ, która pozwoli uniknąć dubletów. W ramach projektu BN i BJ decydują się na

digitalizowanie prasy, która w innych ośrodkach nie była w tak szerokim zakresie digitalizowana. Dyr. Dominik Cieszkowski dodał, że mniejszych ośrodkach w pierwszej kolejności digitalizowana jest prasa związana z regionem, a BN i BJ będą digitalizować prasę po uprzednim planowaniu. Sprecyzował, że za planowanie są odpowiedzialni pracownicy poszczególnych działów, którzy weryfikują plany ze zbiorami posiadanymi przez BN i BJ oraz informacjami gromadzonymi w systemie Sierra. Dyr. Dominik Cieszkowski podkreślił, że ponadto BN dąży do stworzenia w Polsce narzędzia umożliwiającego innym bibliotekom publikowanie własnych zbiorów.

Lukasz Kozak dodał, że w przypadku rękopisów nie ma dwóch takich samych egzemplarzy, natomiast w przypadku dzieł dawnych dwa różne egzemplarze dzieła mogą się różnić notatkami marginalnymi i dopiskami, co jest istotne dla naukowców badających kulturę piśmienną czy historię nauki.

Pytanie 11. Marcin Werla uściślił swoje pytanie chcąc się dowiedzieć czy BN zakłada współpracę z innymi bibliotekami w przypadku gdy jakaś część zbiorów czasopism będzie już gdzie indziej zdigitalizowana i udostępniona i czy nie będzie skanować tych samych tytułów ale prezentować je w jednym miejscu.

Dyr. Dominik Cieszkowski odpowiedział, że jeżeli gdzieś będzie prezentowany pełen zasób danego czasopisma w bardzo dobrej formie to takie materiały nie będą digitalizowane, natomiast jeśli jakaś biblioteka będzie prezentować część zbiorów danego czasopisma to BN i BJ będą digitalizować całe czasopismo ponieważ będzie to tańsze, szybsze, i cały tytuł będzie dostępny w takim samym formacie w Polsce. Polona otwarta dla innych instytucji będzie pozwalała na to, aby prezentować zbiory czasopism lokalnych, których nie ma w BN. Zaznaczył jednocześnie, że projekt Patrimonium jest skierowany na digitalizację i prezentację zbiorów BN i BJ.

Pytanie 12. Marcin Werla zwrócił uwagę, że bardzo istotne byłoby publiczne udostępnienie planów digitalizacyjnych tak aby inne biblioteki mogły uniknąć duplikowanie pracy.

Dyr. Dominik Cieszkowski powiedział, że takie informacje będą upubliczniane oraz że 62% zbiorów przeznaczonych do udostępnienia to czasopisma, w których jeden obiekt to jeden numer, więc na liście obiektów zaplanowanych do digitalizacji jeden tytuł będzie oznaczał często kilkaset numerów danego czasopisma.

Tomasz Gruszkowski dodał, że zdigitalizowane zbiory będą udostępnione w sposób jak najbardziej otwarty, a oprócz obiektów będą udostępnione również metadane, dzięki czemu łatwiejsze będzie użytkowanie zasobów.

Dyr. Dominik Cieszkowski uzupełnił, że BN w najbliższym czasie wprowadzi nowe opracowanie zbiorów, tzw. opracowanie deskryptorowe, które ułatwi wyszukiwanie z poziomu wyszukiwarki i z poziomu systemu Sierra. BN dąży również do tego aby wyszukiwanie w Polsce było możliwe z poziomu wyszukiwarek internetowych i nie będzie rezygnowała z digitalizowania tych zbiorów, które już są dostępne w mniejszych bibliotekach ale nie posiadają tych funkcjonalności. Poza tym tylko obiekty zgromadzone w BN i w BJ stanowią ustawowo określony Narodowy Zasób Biblioteczny. Egzemplarze książek z tego samego wydania znajdujących się w innych bibliotekach nie należy do nich porównywać.

Pytanie 13. Anna Krawczyk (MKiDN) zapytała, czy zbiory zarówno BN jak i BJ będą udostępniane za pomocą Polony.

Urszula Horoszko poprosiła o głos dyrektora Krzysztofa Frankowicza.

Dyr. Krzysztof Frankowicz potwierdził, że projekt zakłada publikowanie Narodowego Zasobu Bibliotecznego właśnie w Polonie i że wszystkie działania do tego zmierzają.

Pytanie 14. Marzena Zawadzka zapytała czy zasoby zdigitalizowane będą również udostępnione w Europeanie.

Dyr. Dominik Cieszkowski potwierdził, że zbiory będą prezentowane w różnych europejskich i światowych bibliotekach cyfrowych, do których BN należy lub będzie należeć i zaznaczył, że Polona jest tylko narzędziem do prezentacji natomiast sercem całego systemu jest Repozytorium, w którym przechowywane są całe zbiory. Zasoby i dane udostępniane w Polonie i należące do domeny publicznej nie są zabezpieczone przed pobieraniem i nic nie stoi na przeszkodzie, żeby je pobierać lub agregować i udostępniać w innych bibliotekach. Dyr. Dominik Cieszkowski dodał, że w planowane jest również wprowadzenie angielskojęzycznej wersji Polony.

Pytanie 15. Marcin Werla zapytał czy w związku z projektem BN planuje zwiększyć zatrudnienie.

Dyr. Dominik Cieszkowski odpowiedział, że BN prowadzi kilka różnych projektów nakładających się na siebie i pracownicy kończący pewne zadania będą przesuwani do innych zadań związanych z realizacją projektu, więc nie będzie potrzeby zwiększania zatrudnienia np. do obsługi skanerów. Jednocześnie zapewnił, że BN będzie zatrudniać nowe osoby zgodnie z ogłoszeniami publikowanymi na stronie BN. Wyjaśnił, że BN jest otwarta na nowe osoby ale nie zamierza tworzyć osobnej części Biblioteki wyłącznie na potrzeby Patrimonium.

Pytanie 16. Marek Bąkowski zapytał jaką kwotę budżetu projektu BN chce przeznaczyć na sfinansowanie digitalizacji własnymi siłami.

Dyr. Dominik Cieszkowski poprosił o chwilę na znalezienie potrzebnych informacji i zaproponował następne pytanie.

Pytanie 17. Marzena Zawadzka zapytała jaką część budżetu stanowią zamówienia publiczne a jaką część koszty BN.

Dyr. Dominik Cieszkowski poinformował, że na okres 3 lat na wynagrodzenia przeznaczono 55 mln, a cały projekt zamyka się w kwocie 99,9 mln zł.

Urszula Horoszko powiedziała, że jest możliwość przesłania informacji o budżecie.

Dyr. Dominik Cieszkowski w uzupełnieniu zaznaczył, że wśród wszystkich pozycji na liście są również takie, które nie podlegają zamówieniom publicznym i będą ogłaszane na stronach BN, więc firmy zewnętrzne będą mogły o te zadania rywalizować w ramach konkursów.

Pytanie 18. Marcin Werla zapytał jaki jest planowany okres trwałości projektu.

Tomasz Gruszkowski wyjaśnił, że BN wychodzi z założenia, że zbiory będą udostępnione na zawsze.

Lukasz Kozak dodał, że skanowane zbiory będą w tak dobrej jakości, że do pojawienia się nowych wyjątkowych technologii nie będzie potrzeby powtórnego skanowania i fotografowania tych materiałów.

Dyr. Dominik Cieszkowski wyjaśnił, że minimalną trwałość projektu określono na 5 lat co nie oznacza, że po tym czasie obiekty znikną. Przeciwnie, mają być dostępne na zawsze. Jeśli nie zmieni się technologia, która będzie pozwalała na utrzymanie serwisu utrzymującego Polonę, to BN nie zamierza zamykać Polony.

Pytanie 19. Marcin Werla zapytał w jakiej rozdzielczości BN planuje skanować materiały.

Lukasz Kozak odpowiedział, że standardowe książki, czasopisma i wielkoformatowe dokumenty życia społecznego będą skanowane w rozdzielczości 300 dpi, rękopisy i starodruki w rozdzielczości 600-1200 dpi a zbiory ikonograficzne w rozdzielczości 1200 dpi.

Pytanie 20. Ewa Rakowiecka (Infostrategia) zapytała czy BN zakłada korzystanie ze wsparcia w zakresie zarządzania tak dużym projektem.

Dyr. Dominik Cieszkowski wyjaśnił, że nie jest to pierwszy duży projekt Biblioteki Narodowej i że posiada doświadczonych pracowników zajmujących się przygotowaniem wniosków, prowadzeniem projektów i ich rozliczaniem więc nie przewiduje korzystania z zewnętrznych firm.

Pytanie 21. Ewa Rakowiecka dodała, że miała na myśli doradztwo w przygotowaniu zamówień publicznych szczególnie informatycznych.

Dyr. Dominik Cieszkowski zaznaczył, że jedną z komórek BN jest Biuro Planowania i Zamówień Publicznych, które zajmuje się inwestycjami i pozyskiwaniem funduszy i posiada wyspecjalizowanych pracowników. Jako jedyną możliwość zatrudniania firm zewnętrznych wskazał konsultacje z kancelariami prawnymi i podatkowymi, z którymi BN ma podpisane wieloletnie umowy.

Urszula Horoszko podziękowała wszystkim za udział w prezentacji i poinformowała, że protokół prezentacji będzie dostępny na stronie BIP Biblioteki Narodowej.

--

Uczestnicy spotkania nie zgłaszali wyraźnych oczekiwań odnośnie założeń projektu, jedynie pytania odnośnie sposobu jego przeprowadzenia. Wniosek Marzeny Zawadzkiej dotyczący przekazania części prac digitalizacyjnych firmom zewnętrznym został uwzględniony już przy tworzeniu wstępnych założeń Patrimonium. Wniosek Marcina Werli dotyczący upublicznienia planów prac digitalizacyjnych przeprowadzanych w ramach Patrimonium jest również uwzględniony w planach projektowych. W odpowiedzi na kolejne sugestie Pana Werli zaznaczono również, że w ramach Projektu zostaną podjęte działania mające na celu weryfikację dostępnych w innych bibliotekach cyfrowych tytułów z planami digitalizacyjnymi w ramach Patrimonium pod względem kryteriów zwiększenia dostępności, poprawy jakości, polepszenia możliwości ich ponownego wykorzystania.

Protokół sporządził:
Piotr Sobociński

Protokół zatwierdził:
Dyr. Dominik Cieszkowski

